

Київський національний лінгвістичний університет

Кафедра психології, педагогіки і туризму

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка підприємства

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Туристичне обслуговування
Форма здобуття освіти	денна
Статус дисципліни	нормативна
Мова викладання	українська
Семестр	5
Обсяг дисципліни	кредити – 3 загальний обсяг годин – 90 аудиторна робота – 30 год., у т. ч.: <ul style="list-style-type: none">- лекції – 14 год.,- семінарські заняття – 16 год.,- самостійна робота – 60 год.
Форма контролю	іспит
Пререквізити	знати сутність економічних явищ та процесів, економічний зміст відносин власності; розподілу, обміну та споживання матеріальних і духовних благ у суспільстві; зміст основних понять, категорій, законів ринкової економіки, сутність та основні функції туризму, головні умови та чинники його розвитку, значення в економіці країни, види туризму; уміти аналізувати економічні явища і процеси, розкривати особливості організації туристичної діяльності; володіти елементарними навичками роботи з літературними джерелами та матеріалами періодичних видань, аналізу інформації, презентації результатів роботи.
Постреквізити	знання, отримані у процесі вивчення дисципліни «Економіка підприємства», можуть бути використані під час вивчення базових туристознавчих дисциплін, зокрема таких, як: «Економіка туризму», «Менеджмент у туризмі», «Маркетинг у туризмі» та ін.
Викладач	КУЧАЙ Оксана Василівна, кандидат економічних наук
Контактна інформація	e-mail: oksana.kuchai@knlu.edu.ua
Дні занять	згідно розкладу занять
Консультації	згідно графіку консультацій

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Економіка підприємства» полягає у наданні здобувачам вищої освіти ґрунтовних знань з основних розділів прикладної економіки та зокрема з планування, організації й забезпечення ефективності господарювання у сфері туризму та гостинності на рівні підприємства як первинної ланки суспільного виробництва.

Предметом вивчення є процес формування, вартісна та кількісна оцінка факторів виробничого процесу, ефективність їх використання в умовах ринкових відносин

Завданням дисципліни є створення передумов для вивчення інших нормативних та вибіркових дисциплін, зокрема з концептуальними основами економіки підприємств, набуття навичок самостійної роботи щодо розробки базових стратегій розвитку підприємства з метою забезпечення ефективної діяльності підприємств, в тому числі і підприємств сфери туризмі.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Засвоєння навчальної дисципліни «Економіка підприємства» передбачає формування таких компетентностей: здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; навички використання інформаційних та комунікаційних технологій; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність працювати в команді і автономно; знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності; здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління; здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації; здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці; здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати теоретичні основи ринкової економіки; номенклатуру, зміст та взаємозалежність основних економічних понять, за допомогою яких можна оцінювати результати діяльності підприємства та регулювати виробництво; принципи та методи розрахунку основних кількісних та якісних економічних показників виробництва та збуту продукції, у тому числі рекреаційно-туристичної, в сучасних умовах; форми прояву

економічних законів в економіці та на підприємствах сфери туризму і гостинності, економічний механізм господарського керівництва підприємством. Уміти розраховувати основні показники для здійснення економічного аналізу і використовувати їх в практичній діяльності фахівця у сфері туризму; розраховувати структуру, динаміку, технічний стан та ефективність використання основних та оборотних засобів підприємства; собівартість продукції туристичного підприємства; уміти виконувати аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства; планувати чисельність працюючих; виконувати аналіз ефективності інвестиційної діяльності за різних умов господарювання. Володіти елементарними навичками роботи з науковою літературою та матеріалами періодичних видань; аналізу електронних ресурсів, виділення релевантної інформації, її систематизації та узагальнення, формулювання висновків.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Під час вивчення дисципліни «Економіка підприємства» здобувачі вищої освіти мають відвідувати лекційні та семінарські заняття, вчасно виконувати всі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Відпрацювання занять, пропущених через поважні причини, відбувається під час консультацій. У разі здачі завдань (практичні роботи, індивідуальні завдання) після встановленого строку, кількість балів за їх виконання зменшується (з мах 5 б. ставиться лише 4).

Під час виконання завдань здобувачі повинні обов'язково дотримуватися принципів академічної доброчесності, а саме: самостійно виконувати всі види завдань та форми контролю; посилатися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про використані методики досліджень і джерела інформації, результати власної навчальної діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Розглянуто поняття та характерні риси підприємства, господарський кодекс України. Основні ознаки підприємства. Основні концепції підприємства. Нормативно-правові основи функціонування підприємств. Особливості створення, реорганізації та ліквідації підприємства. Види підприємств і їх об'єднань.

Тема 2. Інтегральна ефективність діяльності підприємства. Висвітлено сутність, види і фактори ефективності діяльності підприємства. Вивчено вплив виробничих факторів на ефективність виробництва. Класифікація видів ефективності підприємства. Механізм підвищення ефективності роботи підприємства за рахунок зовнішніх і внутрішніх факторів. Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства. Показники фінансової стійкості, платоспроможності і ділової активності підприємства. Сучасні системи показників та моделі оцінки ефективності функціонування підприємств.

Тема 3. Розробка та обґрунтування виробничої програми підприємства. Сутність та основні поняття виробничої програми. Вивчаються основні показники виробничої програми: натуральні та вартісні. Планування та оптимізація виробничої програми. Виробнича потужність, ефективність її використання.

Тема 4. Прогнозування та планування діяльності підприємства. Принципи і методи планування. Система планів підприємств. Основні розділи поточного плану підприємства. Етапи розробки поточного плану підприємства. Стратегічне планування. Функції стратегічного планування. Вивчення базових стратегій підприємства. Характеристика бізнес-планування.

Тема 5. Ринок і продукція. Умови формування сучасного ринку. Структура і види ринків. Умови функціонування суб'єктів ринку. Основні типи ринкових структур. Ринкова влада. Складові елементи ринкової інфраструктури.

Тема 6. Оптимізація бізнес-процесів підприємства. Економічна безпека підприємства. Висвітлюються сутність, структура і характеристика бізнес-процесів. Ознаки бізнес-процесів. Класифікація бізнес-процесів. Якісні параметри бізнес-процесів. Моделювання бізнес-процесів підприємства. Система виживання підприємства в ринкових умовах. Сутність, мета, елементи і схема організації економічної безпеки підприємства. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. Управління безпекою.

Тема 7. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства. Поняття та види інвестицій та інноваційних процесів. Види інвестицій: виробничі фінансові. Чинники впливу на ефективність інвестицій. Основи методики визначення економічної ефективності технічних нововведень. Загальноекономічний та комерційний ефект.

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Передбачені лекційні та семінарські заняття, виконання самостійної роботи та її захист. Форма підсумкового контролю – іспит.

Під час навчання використовуються пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький діалогово-комунікаційний методи, метод проблемного викладу матеріалу та імітаційні активні методи (аналіз конкретних ситуацій). Семінарські заняття передбачають усне опитування, виконання письмових практичних завдань, захист індивідуальних завдань (презентацій), письмовий експрес-контроль (тест). Самостійна робота включає у себе вивчення теоретичних питань, що стосуються тем лекційних занять за рекомендованою літературою, виконання індивідуальних завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу. Однією

з умов виконання індивідуальних завдань є дотримання принципів академічної доброчесності.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувача	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – іспит	1.Аудиторна та самостійна робота	50
		2. Модульна контрольна робота (МКР)	20
		3. Іспит	30
		Разом	100

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здобувача (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи

№ п/п	Види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінки
1.	Відповідь на основні питання, передбачені темою семінару.	5	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем. Демонстрація самостійного знаходження відповіді на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та додаткову літературу; вміння аналізувати, робити власні висновки; здатність встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки.

		4	Відповідь правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна. На проблемні запитання здобувач знаходить відповідь за допомогою викладача, спираючись переважно на лекційний матеріал без застосування додаткової літератури.
		3	Відповідь поверхнева з порушенням логіки, не аргументована. Здобувач, формулюючи відповідь на питання, репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу, допускає помилки у визначенні понять та категорій, не здатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання.
		2	Відповідь неправильна. Здобувач демонструє нездатність розкрити питання семінару, допускає багато суттєвих помилок у визначенні понять та категорій.
2.	Доповнення, відповіді на проблемні питання, виконання практичних завдань тощо.	5	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність матеріалу, систематичну підготовку до занять на основі опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури.
		4	Висока активність, що свідчить про обізнаність матеріалу. Доповнення підтверджують систематичну підготовку здобувача, але виявляють його репродуктивні, а не узагальнення, власні судження тощо.
		3	Середня активність, що свідчить про недостатню обізнаність матеріалу. Здобувач дає відповіді на запитання поверхнево, допускає помилки у визначенні понять та категорій.
		2	Низька активність, що свідчить про не володіння матеріалом.
3.	Експрес-контроль (робота на занятті протягом 10-15 хв.: поточна письмова контрольна робота	5	Повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.
		4	Недостатньо повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.

(тест), вибіркоче опитування, написання есе та ін.)	3	Поверхнева з порушенням логіки, не аргументована.
	2	Незадовільна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Робота виконана правильно, творчо і самостійно, демонструє належний рівень знань та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.	«відмінно»
Робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, демонструє належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.	«добре»
Робота виконана, але містить помилки, демонструє недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань.	«задовільно»
Виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.	«незадовільно»

У кінці вивчення навчального матеріалу напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу здобувача як середнє арифметичне значення усіх поточних оцінок за ці види робіт з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру шляхом помноження на 10. Таким чином, **максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру становить 50.**

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Види завдань	Кількість балів	Критерії оцінки
Тестові питання (маx 10 б.)	10	Всього 10 тестових завдань, кожна правильна відповідь – 1 бал.
Питання (завдання) алгоритмічного рівня (маx 4 б.)	4	відповідь повна, логічна, послідовна. Здобувач демонструє відмінне знання фактологічного матеріалу, досконало орієнтується у змісті питання;
	3	відповідь у цілому правильна, проте недостатньо повна та змістовна;
	1 – 2	відповідь неповна, поверхнева, із суттєвими помилками та неточностями;
	0	відповідь відсутня або повністю не

		відповідає змісту питання.
Питання (завдання) творчого рівня (має 6 б.)	6	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань; здобувач вільно оперує поняттями та термінологією, аргументовано доводить власну точку зору;
	5	відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить недоліки та неточності у розв'язанні завдань; здобувач демонструє недостатнє обґрунтування власної точки зору;
	3 – 4	відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у викладенні матеріалу, рівень самостійності суджень недостатній;
	1 – 2	відповідь поверхнева, нелогічна, містить суттєві помилки та неточності, рівень самостійності суджень низький;
	0	відповідь відсутня або не відповідає змісту питання.
Разом	20 балів	

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за модульну контрольну роботу.

Здобувачам, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 63 – 70, за рішенням кафедри може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою «відмінно», за шкалою ЄКТС – А. Підсумковий рейтинговий бал виставляється шляхом додавання до семестрового рейтингового бала здобувача 30 балів.

Іспит відбувається в усній формі.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

- «відмінно» – 30 балів;
- «добре» – 23 бали;
- «задовільно» – 18 балів;
- «незадовільно» – 0 балів.

Критерії оцінювання відповіді здобувача на іспиті

повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни.	«відмінно»
---	------------

в цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками.	«добре»
поверхнева відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення.	«задовільно»
відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу.	«незадовільно»

Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового бала та екзаменаційного бала) за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»)), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова література

1. Дикань В.Л., Маслова В.О. Організація виробництва: підручник для студентів ВНЗ. Харків: УкрДАЗТ, 2012. 421с.
2. Економіка підприємства: навч. посіб./ за ред.: А. В. Шегди. К.: Знання, 2005. 431 с.

3. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред.: С.Ф.Покропивного. вид.3-тє, без змін. К.: КНЕУ, 2006. 528 с.
4. Кузьмин В.М. Економіка підприємства: навчальний посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2012. 195 с.
5. Мальська М.П. Економіка туризму: теорія та практика: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 544 с.
6. Мальська М.П. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 248 с.
7. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Каравела, 2007. 584 с.

Додаткова література

1. Андременко І.Б. Фінансово-економічний аналіз підприємств туризму: підручник Х.: ХНАМГ, 2012. 308 с.
2. Афанасьєв М.В. Оцінка ефективності організаційно-технічних заходів: навч. посібник. – Харків: ІНЖЕКТ, 2003. 288 с.
3. Господарський кодекс України: відповідає офіційному тексту. Х.: Одиссей, 2007. 240 с.
4. Круш П.В. Капітал та основні засоби підприємства: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2005. 186 с.
5. Петруня Ю.Є. Маркетинг: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 325 с.
6. Примак Т. О. Економіка підприємств: навчальний посібник. К., 2003. 88 с

Інформаційні ресурси

1. Закони і кодекси України: веб-сайт. URL: <http://ukrlaws.narod.ua>.
2. Збірник наукових праць «Економіка та підприємництво»: веб-сайт. URL: https://kneu.edu.ua/ua/science_kneu/periodic/ekon_pidpr/ – електронна версія
3. Збірник наукових праць «Менеджмент. Бізнес». : веб-сайт. URL: www.management.com.ua – електронна версія